ORĘDOWNIK MIASTA BYDGOSZCZY

Redakcja i Administracja:
Magistrat miasta Bydgoszczy, ratusz pokój nr. 15. Czynna codziennie od godz. 8-ej do 3-ej po południu. Za redakcję odpowiada radca Tytus Podoski.

Prenumerata: miesięcznie 50 groszy

Ogłoszenia:
Wiersz szerokości 66 mm 20 groszy. — Przy powtarzającem się ogłoszeniu udzielamy rabatu.

Nakładem: Magistrat Miasta Bydgoszczy
Drukiem Drukarni Bydgoskiej S. A. (Dzien. Bydg.)

Nr. 24 | Bydgoszcz, sobota dnia 1 listopada 1930 r. | Rok XLVI.

Treść numeru 24:

224. Z obrąd Rady Miejskiej. . . . str. 219
225. Rozporządzenie w sprawie przepisów higjeny i bezpieczeństwa, obowiązujących przy przygotowaniu gotowych do użytku farb i past, zawierających biel ołowianą, siarczan ołowiu i inne produkty związki te zawierające oraz przy wykonywaniu robót malarskich, przy których używane są te farby i pasty. . . . . str. 220
226. Rozporządzenie o kategorjach sklepów spożywczych i warunkach, jakim winny odpowiadać jadłodajnie. . . . . str. 226
227. Zarządzenie sanitarno - policyjne dotyczące tępienia szczurów w mieście Bydgoszczy. . . . . str. 227
228. Znalezione przedmioty. . . . str. 228
229. Znaleziony płaszcz damski. . str. 228
230. Obliczenie zmiany kosztów utrzymania w Bydgoszczy w miesiącu październiku 1930 r. . . . . . str. 229
231. Wyciąg ze statystyki ruchu ludności miasta Bydgoszczy od 1 stycznia 1925 r. . . . . str. 230

224

Z obrad Rady Miejskiej.

Posiedzenie Rady Miejskiej w Bydgoszczy, odbyte w czwartek, dnia 23 października 1930 r. o godz. 18.30 w ratuszu.

Komplet członków Rady Miejskiej: 60.

Obecnych radnych 41, nieobecnych bez uniewinnienia 14, z uniewinnieniem 5.

Uchwalono:

1. wybrać jako stałych zastępców członków Deputacji Elektrowni pp.:
   1. inż. Jankowskiego Maksymiljana,
   2. inż. Mieczkowskiego Tadeusza,
   3. inż. Nowogrodzkiego Stanisława,
   4. inż. Cisewskiego Leona,
   5. Zawitaja Józefa,
   6. Rehbeina Gustawa,
   7. Pawłowskiego Wacława i
   8. Ziętaka Bronisława.
2. odnieść się do Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu, by ratę przypadającą do zapłaty z budżetu na rok 1930/31 w kwocie 76.679,60 zł. na zaciągniętą pożyczkę 500.000 zł na Zacisze i Libelta przesunąć na rok 1935/36 i te 76.679,60 zł użyć na budowę szpitala.
3. zaciągnąć długoterminową pożyczkę w Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu na budowę domów małomieszkaniowych, co do których zawarto umowy z firmami Jarocki i Jaworski w wysokości 500.000 zł.
4. przyznać Miejskiej Komunalnej Kasie Oszczędności w Bydgoszczy jako fundusz zakładowy 120.000 zł., płatnych w ratach rocznych i to z końcem roku budżetowego 1930/31 20.000 zł., a w następnych latach w ostatnim dniu roku budżetowego po 25.000 zł.
5. przekazać majątek wygospodarowany przez Komunalną Kasę Oszczędności, gdy ta nieposiadała osobowości prawnej

w sumie 352.033,42 zł. na własność Komunalnej Kasy Oszczędności w Bydgoszczy, zorganizowanej na podstawie nowych przepisów

6. zmienić wzgl. uzupełnić statut Komunalnej Kasy Oszczędności

7. regulamin dla członków Komisji rewizyjnej Komunalnej Kasy Oszczędności

8. przyznać na rok szkolny 1930/31 stypendjum miasta Bydgoszczy dla dokształcenia rzemieślników w wysokości 100 zł. miesięcznie, płatnych od 1. IX. do 30. VI. 31 r. pp.:

a) Janowi Przyborskiemu, uczniowi Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu,

b) Antoniemu Zawadzkiemu, uczniowi Państwowej Szkoły Budowy Maszyn w Grudziądzu.

225

Odpis z Dziennika Ustaw Nr. 69 z d. 8. 10. 30 poz. 554.

Rozporządzenie Ministrów: Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu i Spraw Wewnętrznych łącznie z Ministrami: Skarbu, Spraw Wojskowych i Robót Publicznych z dnia 13 września 1930 r. w sprawie przepisów higjeny i bezpieczeństwa, obowiązujących przy przygotowaniu gotowych do użytku farb i past, zawierających biel ołowianą, siarczan ołowiu i inne produkty związki te zawierające oraz przy wykonywaniu robót malarskich, przy których używane są te farby i pasty.

Na podstawie art. 6 p. 2 i 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 czerwca 1927 r. w sprawie produkcji, przywozu i używania bieli ołowianej, siarczanu ołowiu oraz innych związków ołowiu (D. U. R. Nr. 62 poz. 544) oraz art. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o bezpieczeństwie i higjenie pracy (D. U. R. Nr. 35 poz. 325) zarządza się co następuje

§ 1.

Przygotowywanie gotowych do użytku farb i past, zawierających biel ołowianą, siarczan ołowiu i inne produkty związki te zawierające, jak również wykonywane w pracowniach robót malarskich, przy których stosowane są wyżej wymienione produkty, może odbywać się wyłącznie w specjalnych na ten cel przeznaczonych pomieszczeniach.

Pomieszczenia te nie mogą się łączyć bezpośrednio z żadnemi pomieszczeniami nie wchodzącemi w skład zakładu pracy. Przepis ten nie dotyczy już istniejących pracowni malarskich, zatrudniających mniej niż 5 pracowników.

§ 2

Pomieszczenia, wymienione w § 1, winny odpowiadać następującym warunkom:

1. na każdego pracownika powinno przypadać przynajmniej 12 metrów sześciennych powietrza i 3 metry kwadratowe podłogi, przyczem wysokość pomieszczenia nie może być mniejszą od 3 metrów;

2. podłoga powinna być równa, gładka, i szczelna, umożliwiająca łatwe i skuteczne usuwanie pyłu i kurzu;

3. ściany i powały pomieszczeń winny posiadać równą, gładką i szczelną powierzchnię; do wysokości 1,5 metra ściany winny być malowane olejno lub wykładane płytami glazurowanemi. Podłoga winna być przynajmniej raz dziennie dokładnie obmywana, ściany zaś przynajmniej raz na tydzień;

4. w każdym z pomieszczeń winny znajdować się i być używane urządzenia wentylacyjne, o ile możności mechaniczne. Wentylacja w pomieszczeniach, w których odbywa się przygotowanie farb i past wymienionych w § 1, winny być tak urządzone, aby powietrze zużyte i nieczyste było ssane u spodu pracowni, a. powietrze świeże doprowadzone z zewnątrz na wysokości conajmniej 2 m ponad podłogą.

Przedmioty nie podlegające zmywaniu powinny być odkurzane, przyczem jeśli nie są stosowane mechaniczne przyrządy do wsysania kurzu — personel winien być odpowiednio zabezpieczony (§ 5 ustęp trzeci).

W pracowniach już istniejących w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia wysokość może być mniejsza niż 3 me-

try, nie mniejsza jednak niż 2,8 metra, o ile wszystkie inne warunki odpowiadają wymaganiom mniniejszego rozporządzenia.

§ 3.

W pomieszczeniach, przyległych do miejsc pracy, wymienionych w § 1 ustęp 1 powinny być urządzone umywalnie z wodą ciepłą i zimną (przynajmniej 1 na 5 osób), szatnia lub szafa do ubrań, w której pracownicy będą przechowywali oddzielnie odzież roboczą, oddzielnie ubrania własne, wreszcie jadalnia.

Pomieszczenia te winny być czysto utrzymywane, dostatecznie oświetlone, dobrze przewietrzane i ogrzewane i zabezpieczone przed wnikaniem pyłu, kurzu i szkodliwych wyziewów z pracowni.

Przy każdej pracowni winna znajdować się odpowiednio zaopatrzona skrzynka opatrunkowa.

§ 4.

Jeżeli roboty prowadzone są poza zakładem pracy i trwają dłużej niż 7 dni w jednej miejscowości (dzielnicy miasta), przyczem zatrudnionych jest nie mniej niż 5 pracowników, pracodawca zobowiązany jest dać do dyspozycji pracowników pomieszczenie dla przechowywania odzieży, w którym winna się znajdować umywalnia z ciepłą i zimną wodą oraz stół. Pomieszczenie to w porze chłodnej winno być ogrzewane.

§ 5.

Pracodawca powinien bezpłatnie dostarczyć pracownikom odzieży roboczej, obuwia i nakrycia głowy oraz przestrzegać tego, ażeby pracownicy je nosili; odzież roboczą i nakrycie głowy winny być przynajmniej raz na tydzień prane na rachunek pracodawcy i utrzymywane w stanie używalności.

Pracodawca powinien nadto dostarczyć pracownikom dobrej wody do picia, szklanek, wody do mycia, szczotek, mydła w dostatecznej ilości i ręczników przynajmniej po jednym na pracownika tygodniowo.

Przy robotach, przy których niemożliwe jest zupełne zabezpieczenie pracowników od szkodliwych pyłów, pracodawca powinien zaopatrzyć ich w maski ochronne, połączone z ubraniem oraz w rękawice.

§ 6.

Poza miejscem pracy i magazynem nie wolno w pomieszczeniach zakładu przechowywać ani używać produktów wymienionych w § 1.

Gotowe farby, lakiery, pasty i kity powinny być oddawane do użytku i przechowywane w naczyniach, na których zaznaczono w sposób łatwo dostrzegalny i zrozumiały, że zawartość ich jest trucizną oraz że zawierają one związki ołowiu, wymienione w § 1.

§ 7.

Tłuczenie, mielenie, miażdżenie oraz zaprawianie przed ugniataniem olejem, pokostem lub lakierem bieli ołowianej, siarczanu ołowiu i innych produktów, związki te zawierających, odbywać się może wyłącznie w zamkniętych aparatach, posiadających wyciągi, wytwarzające w nich stałe ciśnienie niższe niż atmosferyczne.

§ 8.

Przy robotach malarskich, lakierniczych i pokostniczych należy używać farby, lakiery, pokosty i kity, zawierające biel ołowianą, siarczanu ołowiu i inne związki ołowiu tylko pod postacią past, farb i lakierów gotowych do użytku.

Zabrania się stosowania: bieli ołowianej ,siarczanu ołowiu oraz innych produktów, zawierających te związki ołowiu, w malarstwie budowlanym wewnątrz budynków. Zakaz ten nie dotyczy farb białych, zawierających najwyżej 2% ołowiu.

Przy robotach wewnątrz zakładów przemysłowych używanie bieli ołowianej, siarczanu ołowiu i innych produktów zawierających te związki ołowiu, dozwolone jest tylko o tyle, o ile inspektor pracy w porozumieniu z właściwą władzą sanitarną i po zasięgnięciu opinji organizacyj pracodawców i pracowników i uzna to za niezbędne w myśl przepisów wydanych na podstawie punktu 3 art. 6 rozporządzenia

Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 czerwca 1927 r. (D. U. R. P. Nr. 62 poz. 544).

§ 9.

Nie wolno wykonywać prac malarskich przy pomocy przyrządów rozpylających, jeżeli użyte być mają substancje wymienione w § 1, o ile pracownicy nie są zabezpieczeni w maski ochronne z okularami, ściśle przylegające do ubrań i rękawice.

§ 10.

Nie wolno stosować szlifowania i skrobania na sucho powierzchni krytych produktami, zawierającemi biel ołowianą i siarczan ołowiu.

Materjały zeskrobywane winny być usuwane w stanie wilgotnym.

§ 11.

Pracownicy zobowiązani są:

1. używać przy pracy odzieży roboczej, obuwia, nakryć głowy i w razie potrzeby środków ochronnych, dostarczanych bezpłatnie przez pracodawców;

2. umyć dokładnie twarz i ręce wodą z mydłem i płukać usta przed jedzeniem i po skończonej pracy;

3. w pracowni nie jeść, nie pić i nie używać tytoniu pod żadną postacią;

4. nie przechowywać w pracowni żadnych pokarmów i napojów ani ubrania własnego;

5. nie sprowadzać na teren zakładu pracy i nie używać tamże trunków alkoholowych;

6. nie chodzić podczas pracy boso;

7. nie zabierać do mieszkań produktów zawierających biel ołowianą, siarczan ołowiu i innych produktów ołów zawierających.

§ 12.

Młodocianych poniżej lat 18 oraz kobiet bez względu na wiek nie wolno zatrudniać przy robotach, przy których używane są biel olowiana, siarczan olowiu oraz inne produkty, związki te zawierające, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w ust. 2 art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 czerwca 1927 r. (D. U. R. Nr. 62 poz. 544).

Osób wymienionych w ustępie pierwszym nie wolno zatrudniać przy czyszczeniu miejsca pracy lub warsztatów, w których wykonywane są tego rodzaju roboty. Nie wolno ich również zatrudniać przy czyszczeniu odzieży roboczej osób, prace takie wykonywujących.

§ 13.

Wstęp do pracowni, w których używane są biel ołowiana, siarczan ołowiu i inne produkty związki te zawierające, jest zabroniony osobom, nie zatrudnionym w tychże pracowniach.

§ 14.

Kierownik zakładu pracy winien na swój koszt poddać każdego nowowstępującego do zakładu pracy badaniu lekarskiemu przez lekarza, wyznaczonego w porozumieniu z inspektorem pracy i lekarzem powiatowym i żądać przedstawienia pisemnego zaświadczenia, że stan zdrowia pracownika nie stanowi przeszkody w zatrudnieniu przy robotach, wymienionych w § 1.

Pracownicy, których dotyczy niniejsze rozporządzenie, winni przynajmniej raz na 3 miesiące przedstawić kierownictwu zakładu zaświadczenie kasy chorych o stanie zdrowia.

Kierownik zakładu winien na podstawie zaświadczeń, o których mowa w ustępie poprzednim, a które powinny być przechowywane, prowadzić księgę kontroli, której wzór załącza się do niniejszego rozporządzenia (załącznik Nr. 1). Wrazie nieprzedstawienia przez pracownika tych zaświadczeń kierownik zakładu obowiązany jest o tem zawiadomić inspektora pracy i lekarza powiatowego.

W razie zatrucia ołowiem pracownika kierownik zakładu winien na żądanie inspektora pracy lub lekarza powiatowego usunąć pracownika od robót wymienionych w § 1 i w razie możności przenieść go

do oddziałów, w których zatrucie ołowiem nie grozi; przy poprzednich robotach może on być zatrudniony dopiero po przedstawieniu kierownikowi zakładu świadectwa lekarza kasy chorych lub lekarza urzędowego, że uzyskał zupełnie zdrowie.

§ 15.

W każdej pracowni kierownik zakładu winien wywiesić na miejscu widocznem czytelny odpis niniejszego rozporządzenia oraz na żądanie inspektora pracy plakaty ostrzegawcze, wskazane przez niego, informujące w sposób poglądowy i dobitny o niebezpieczeństwie, grożącem życiu i zdrowiu pracownika. Miejsce umieszczenia odpisu rozporządzenia i plakatów wskazuje inspektor pracy.

Każdy pracownik, przystępując do pracy, powinien otrzymać od kierownika zakładu egzemplarz niniejszego rozporządzenia oraz egzemplarz dołączonych do niniejszego rozporządzenia „Wskazówek higjenicznych dla pracowników, stosujących produkty, ołów zawierające". (załącznik Nr. 2).

§ 16.

Winni niezachowania przepisów niniejszego rozporządzenia ulegną karze przewidzianej w obowiązujących przepisach.

§ 17.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 3 miesiące po ogłoszeniu.

Jednocześnie tracą moc rozporządzenia Ministra Handlu w porozumieniu z Minikwietnia 1908 r., w którym wydaje się przepisy dla ochrony życia i zdrowia osób, zajętych zawodowo robotami pokostniczemi, lakierniczemi i malarskiemi (Dz. u. p. austrjackich Nr. 81) oraz §§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 11 rozporządzenia w sprawie zakładów pracy, w których są wykonywane roboty malarskie, lakiernicze i pokostnicze z dnia 27 czerwca 1905 r. (D. U. R. str. 555).

Min. Pracy i Opieki Społecznej: A. Prystor
Min. Przemysłu i Handlu: E. Kwiatkowski
Min. Spraw Wewn.: Sławoj Składkowski
Kier. Min. Skarbu: Ignacy Matuszewski
Minister Spraw Wojskowych: J. Piłsudski
Minister Robót Publicznych: Matakiewicz.

*

Powyższe rozporządzenie minist., które pocznie obowiązywać z dniem 9 stycznia 1931, ogłasza się celem przestrzegania.

Bydgoszcz, dnia 30. 10. 1930.

Za Prezydenta miasta:
w z. (—) Hańczewski
radca miejski.

L. dz. 11605 30. Z.

Załącznik Nr. 1.

Księga kontroli zdrowotności pracowników zatrudnionych przy przygotowywaniu gotowych do użytku farb i past, zawierających biel ołowianą, siarczan ołowiu i inne produkty związki te zawierające lub przy robotach malarskich (lakierniczych i pokostniczych) przy których stosowane są te farby.

Firma i adres zakładu pracy ....

Imię i nazwisko właściciela lub kierownika zakładu pracy ....

Uwagi						
Data opuszczenia zakładu						
Data wyzdrowienia						
Data zachorowania i rodzaj choroby						
	4-ty kwart.					
	3-ci kwart.					
	2-gi kwart.					
	1-szy kwart.					
Czem zajmował się poprzednio						
Rodzaj pracy teraźniejszej						
Odkąd pracuje w danym zawodzie						
Data wstąpienia do zakładu pracy						
Płeć						
Wiek						
Imię i nazwisko adres robotnika						

Załącznik nr. 2.

Wskazówki higjeniczne dla pracowników stosujących produkty, zawierające ołów.

Każdy pracownik stosujący ołów lub związki ołowiu (jak minja, biel ołowianą, siarczan ołowiu, octan ołowiu itp.) narażony jest na zatrucie ołowiem, o ile nie stosuje się do środków zapobiegawczych. Niebezpieczeństwo zatrucia jest tem groźniejsze, że obecność ołowiu nie uwidacznia się i że ołów przenika powoli bez wiedzy poszkodowanego do jego organizmu.

Zatrucie zwykle jest wywołane przez to, że albo wdycha się ołów do płuc podczas pracy w postaci pyłu, albo ołów przystaje w nieznacznych ilościach do rąk, ubrania, włosów i stąd przedostaje się do narządów trawienia przy jedzeniu, piciu, paleniu, zażywaniu tabaki i żuciu tytoniu.

W ten sposób ołów powoli przenika do organizmu i wywołuje objawy zatrucia po pewnym czasie w zależności od ilości wchłoniętej trucizny oraz odporności organizmu pracownika.

Jeżeli na dziąsłach przy samych zębach ukaże się szaroniebieska obwódka, pracownik odczuwa bóle żołądka, traci na wadze lub zauważył zmniejszenie siły chwytu, jest to dowodem, że w organizmie znajduje się znaczna ilość ołowiu i że grozi zatruciem organizmu.

Powyższe objawy są więc pierwszem ostrzeżeniem dla pracownika i winien on niezwłocznie zastosować wszelkie możliwe środki ostrożności, ażeby uchronić organizm od dalszego wchłaniania ołowiu.

W przeciwnym razie występują w pełni objawy zatrucia czasami szybko, czasami zaś zwolna w ciągu kilku tygodni lub miesięcy, przyczem objawy mogą być przez dłuższy czas słabe, albo odrazu bolesne i groźne, jak kolka, porażenie mięśni, nerwów, choroby umysłowe itp.

Środki zapobiegawcze.

Zatrucie ołowiem można zapobiec przez ścisłe przestrzeganie czystości i zastosowanie środków ostrożności.

W tym celu:

1. należy w miarę możności chronić ręce i ubranie od zetknięcia się z produktami zawierającemi ołów;

2. podczas pracy nie powinno się dotykać ust, a więc również nie jeść, nie palić, nie żuć tytoniu, ani też nie zażywać tabaki. Cygara, papierosy, tabaka, fajka nie powinny być zabierane ze sobą do miejsca pracy;

3. posiłek wolno przyjmować dopiero po zdjęciu ubrania roboczego i gruntownem myciu twarzy i rąk wodą z mydłem przy użyciu szczotki do rąk; również należy czyścić włosy;

4) przy pracy winna być noszona specjalna odzież robocza;

5) celem ochrony przed pyłem ołowianym koniecznie jest używanie respiratorów, wilgotnych gąbek lub opasek gazowych, osłaniających usta i nos, jeżeli pył nie jest natychmiast usuwany w miejscu powstania. Pożywne, bogate w tłuszcze pokarmy, a więc mleko, czynią organizm odporniejszym;

6. mylny jest jednak pogląd, że stałe zażywanie pewnych środków leczniczych albo picie mleka w zupełności chroni przed zatruciem ołowiem; używanie trunków wyskokowych, specjalnie wódki, sprzyja zatruciu ołowiem i winno być z tego powodu unikane;

7. ruch na powietrzu, gimnastyka, kąpiele nadają organizmowi odporność i winny wobec tego być zalecane;

8. ponieważ początkowe objawy zatrucia nie dadzą się narazie określić, należy w myśl obowiązujących w zakładzie pracy przepisów w terminach podanych w tych przepisach, zgłaszać się do właściwego lekarza kasy chorych;

9. jeżeli pracownik, który stosuje przy pracy związki ołowiane poczuje ból w żołądku, zauważy stratę na wadze, zatwardzenie, zmniejszenie siły chwytu lub szaroniebieskie obwódki przy zębach, winien on niezwłocznie zwrócić się do lekarza kasy chorych nadmieniając, że stosuje przy pracy ołów.

226

Odpis z Dziennika Ustaw Nr. 69 z dnia 8. 10. 30 poz. 550.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 13 sierpnia 1930 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i Ministrem Skarbu o kategorjach sklepów spożywczych i warunkach jakim winny odpowiadać jadłodajnie.

Na podstawie art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 364) zarządza się co następuje:

§ 1.

Za sklepy spożywcze w rozumieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 364) oprócz wymienionych w art. 2 tego rozporządzenia jatek z mięsem i wędliniarni uważa się sklepy, poświęcone wyłącznie detalicznej sprzedaży wszelkiego rodzaju artykułów żywności, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak:

sklepy z pieczywem, nabiałem, jajami, rybami, dziczyzną, konserwami, solą, herbatą, kawą, slodyczami jak: cukierkami, czekoladkami, ciastkami, piernikami itp. artykułami żywności oraz z towarami winno-kolonjalno-korzennemi.

W gminach wiejskich i miejskich, liczących poniżej dziesięciu tysięcy mieszkańców, w których nie istnieją lub istnieją w niedostatecznej ilości sklepy spożywcze, wyliczone w niniejszym paragrafie mogą być uznane przez powiatową władzę administracji ogólnej za sklepy spożywcze także te sklepy, które w przeważającej części zajmują się sprzedażą artykułów spożywczych.

§ 2.

Zakłady zaliczone do jadłodajni. winny niezależnie od wymagań specjalnych, ustalonych obowiązującemi przepisami dla poszczególnych rodzajów tych zakładów, odpowiadać następującym warunkom:

a) prowadzić jako główny przedmiot handlu sprzedaż napojów i pokarmów do spożycia na miejscu; sprzedaż artykułów żywności do spożycia poza miejscem sprzedaży jest dozwolone tylko w godzinach określonych dla samodzielnych sklepów, prowadzących sprzedaż tego rodzaju artykułów; sprzedaż napojów i pokarmów przygotowanych w jadłodajni, celem spożycia poza miejscem sprzedaży może się odbywać w godzinach otwarcia jadłodajni;

b) posiadać stosownie do rodzaju, napoje i pokarmy, których spis powinien znajdować się w lokalu zakładu w miejscu widocznem;

c) mieścić się w oddzielnych lokalach niepołączone z mieszkaniami i składającemi się najmniej z 2-ch pomieszczeń, z których jedno ma być odpowiednio urządzone do przygotowania pokarmów oraz przechowywania i zmywania niezbędnych naczyń kuchennych i zastaw stołowych — drugie zaś dla spożywania napojów i pokarmów.

Dopuszczalne jest połączenie jadłodajni z mieszkaniem zapomocą korytarza lub kantorku;

d) dla przechowywania wierzchniej odzieży gości posiadać szatnie pod opieką zakładu albo wieszadła na tęn cel w pobliżu stolików.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia następnego po ogłoszeniu, jednakże postanowienia punktu c) § 2 w stosunku do istniejących jadłodajni nabierają mocy obowiązującej z dniem 1 kwietnia 1931 r.

W wyjątkowych wypadkach wojewódzka władza administracji ogólnej może poszczególnym jadłodajniom przedłużyć termin zastosowania się do postanowień punktu c) § 2 niniejszego rozporządzenia, jednakże na czas nie dłuższy niż do 31 grudnia 1931 r.

Minister Spr. Wewn.: Sławoj-Składkowski.
Minister Pracy i Opieki Społ.: A. Prystor.
Minister Przem. i Handlu: E. Kwiatkowski.
Kierown. Min. Skarbu: Ignacy Matuszewski.

Powyższe przepisy, obowiązujące od dnia 8 listopada 1930 za wyjątkiem punktu c) w § 2, który wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1931 — niniejszem ogłaszam celem przestrzegania.

Bydgoszcz, dnia 30. 10. 1930.

L. dz. 11604/30. Z.

Za Prezydenta Miasta:

w z.: (—) Hańczewski, radca miejski.

227

Zarządzenie sanitarno - policyjne dotyczące tępienia szczurów w mieście Bydgoszczy.

Wobec pojawienia się licznie szczurów, notorycznych roznosicieli zarazy, w interesie zdrowia publicznego zarządzam na podstawie §§ 1-4 rozporządzenia policyjnego z dnia 20. 6. 1927 (l. dz. Pl. VI. 3856/27 — Or. M. Nr. 13 poz. 178 z dnia 1. 8. 27) na obwód miasta Bydgoszcz wraz z przedmieściami **masowe odszczurzenie** według następującego porządku.

§ 1.

Wszyscy właściciele (ewtl. zarządcy lub dzierżawcy) domów znajdujących się na terenie miasta Bydgoszczy, zobowiązani są w swych realnościach wyłożyć truciznę na szczury, i to w dwuch terminach, a mianowicie **wieczorem dnia 18 i dnia 25 listopada br.** w miejscach najodpowiedniejszych i w sposób, podany im przez pp. aptekarzy wzgl. drogerzystów przy zakupie trucizny. **Specjalnych zezwoleń na zakup trucizny wydawać się nie będzie.** Nabycie trucizny jednakże musi być w odnośnych miejscach sprzedaży poświadczone przyłożeniem pieczątki i wypisaniem daty nabycia na pudełku wzgl. opakowaniu trucizny. Opakowanie należy zachować i pokazać kontrolującym urzędnikom jako dowód, że truciznę wyłożono, oraz należy przy rewizjach wszystkie miejsca wyłożenia trucizny wskazać celem naocznego zbadania przez rewidującego urzędnika.

§ 2.

Aby uniknąć otrucia zwierząt domowych jak drobiu, kotów, psów itp., należy wyłożenie trucizny poprzedzić ostrzeżeniem wszystkich lokatorów danej realności, by na ten czas zamykali swoje zwierzęta.

§ 3.

Do tępienia szczurów należy użyć wyłącznie jednego rodzaju trucizny, a mianowicie **„ciasta fosforowego".** Innych trucizn nabywać wzgl. sprzedawać w celu zarządzonego niniejszem generalnego tępienia szczurów **nie wolno.** Nie wolno również wydawać „ciasta fosforowego" bez przepisanego w § 1 poświadczenia nabycia.

§ 4.

Do wyłożenia w myśl niniejszego zarządzenia obowiązani są także zarządcy nieruchomości państwowych, samorządowych i wojskowych. — Poza tem winni wyłożyć zarządzoną truciznę we wskazanych powyżej terminach także wszyscy właściciele pp. sklepów żywnościowych (rzeźnickich, piekarskich i t. p.) oraz mleczarń.

§ 5.

Niezastosowanie się do niniejszego zarządzenia karane będzie na mocy § 6 cytowanego na wstępie rozp. polic. z dnia 20. 6. 1927 grzywną do 30 zł lub odpowiednim aresztem.

L. dz. 11918/30. Z.

Bydgoszcz, dnia 27. 10. 1930.

Prezydent Miasta:

(—) Dr. Śliwiński.

228

Znalezione przedmioty.

W Miejskim Urzędzie Porządku Publicznego zgłoszono znalezioną parasolkę oraz jedną rękawiczkę damską. Prawo własności należy zgłosić w tymże urzędzie, ul. Grodzka 32, pokój nr. 13a, na piętrze.

Bydgoszcz, dnia 6 października 1930.

L. dz. 123/126/30 XII. P. zn.

Miejski Urząd Porządku Publicznego.

Za Prezydenta miasta:
(—) Hańczewski, radca miejski.

229

Znaleziony płaszcz damski.

W Miejskim Urzędzie Porządku Publicznego zgłoszono znaleziony płaszcz damski. Prawo własności należy zgłosić w tymże urzędzie, ul. Grodzka 32, pokój nr. 13a na piętrze.

Bydgoszcz, dnia 24 października 1930.

L. dz. 130/30 XII. P. zn.

Miejski Urząd Porządku Publicznego.

Za Prezydenta miasta:
(—) Hańczewski, radca miejski.

Obliczenie zmiany kosztów utrzymania w Bydgoszczy

w miesiącu październiku 1930 roku.

L. b.	ARTYKUŁY	Norma dzienna rodziny 4-osobowej	II. poł. września		II. poł. października		Uwagi
			Cena za jednostkę	Koszt dzienny	Cena za jednostkę	Koszt dzienny	
	I.		gr.	gr.	gr.	gr.	
1	Chleb żytni pytlowy	1,23 kg.	49,0	49,2	33,3	41,0	
2	Mąka pszenna 65%	0,25 „	90,0	22,5	80,0	20,0	
3	Kasza jęczmienna	0,05 „	60,0	3,0	60,0	3,0	
4	Fasola	0,05 „	140,0	7,0	140,0	7,0	
5	Ryż	0,15 „	140,0	21,0	140,0	21,0	
6	Kartofle	1,5 „	7,0	10,5	5,0	7,5	
7	Mleko	0,75 ltr.	30,0	22,5	30,0	22,5	
8	Jaja	1,5 szt.	17,3	26,0	20,0	30,0	
9	Masło	0,065 kg.	500,0	32,5	480,0	31,2	
10	Słonina świeża	0,1 „	320,0	32,0	320,0	32,0	
11	Kiełbasa	0,07 „	480,0	33,6	480,0	33,6	
12	Mięso wołowe	0,25 „	300,0	75,0	300,0	75,0	
13	Cukier	0,11 „	170,0	18,7	170,0	18,7	
14	Sól	0,1 „	36,0	3,6	36,0	3,6	
15	Kawa zbożowa	0,04 „	90,0	3,6	90,0	3,6	
16	Herbata	0,01 „	3400,0	34,0	3400,0	34,0	
			—	394,7	—	383,7	— 2,78 %
	II.						
17	Węgiel kamienny	4,65 kg.	7,0	32,5	7,0	32,5	
18	Drzewo	3,00 „	16,0	48,0	16,0	48,0	
19	Nafta	0,16 „	85,0	13,6	85,0	13,6	
	III.		—	94,1	—	94,1	
20	Mieszkanie miesięcznie	komorne zasadnicze	1670,0	55,7	1722,0	57,4	Od 1. X. 1930 r. czynsz za mieszkanie jednopokojowe osięgnął. 100% dzierż. przedwojennej, wskutek czego odpada opłata za świadcz. i wodę
21	„ „	świadczenia	—	6,7	—	—	
22	Woda dziennie	¾ m³	—	18,0	—	—	
	IV.		—	80,4	—	57,4	— 28,60 %
23	Mydło zwycz. dziennie	0,04 kg.	260,0	10,4	260,0	10,4	
24	Tramwaj	2 przejazdy	20,0	40,0	20,0	40,0	
25	Gazeta	1 egz.	20,0	20,0	20,0	20,0	
26	Wpis szkolny	jednorazowy	—	13,3	—	13,3	
27	Zeszyty szkolne	0,22 kaj.	20,0	4,4	20,0	4,4	
28	Fryzjer	1 strzyż.	100,0	3,3	100,0	3,3	
29	Teatr	2 bilety	250,0	16,7	250,0	16,7	
			—	108,1	—	108,1	—
	V.						
30	Palto męskie ciepłe	1 na 6 lat	25.000,0	11,6	25.000,0	11,6	
31	Garnitur maryn. m.	1 na 5 lat	25.000,0	13,9	25.000,0	13,9	
32	Ubranie robocze	1 na 1 rok	7.500,0	20,8	7.500,0	20,8	
33	Palto kobiece	1 na 6 lat	29.000,0	13,4	29.000,0	13,4	
34	Suknia świąteczna	1 na 5 lat	13.000,0	7,2	13.000,0	7,2	
35	„ codzienna	1 na 1 rok	4.000,0	11,1	4.000,0	11,1	
36	Koszula męska	1 na 1 mies.	650,0	21,7	650,0	21,7	
37	Kamasze męskie	3 na 1 rok	3.200,0	26,7	3.200,0	26,7	
38	Zelówki	2 na 1 rok	700,0	3,9	700,0	3,9	
			—	130,3	—	130,3	—
		Rezultat :	—	807,6	—	773,6	— **4,21** %

Bydgoszcz, dnia 31 października 1930 r.

Urząd Statystyczny.

Wyciąg ze statystyki ruchu ludności miasta Bydgoszczy od 1 stycznia 1925 r.

A. Ruch naturalny ludności według dokumentów Urzędu Stanu Cywilnego

Rok kwartał i miesiąc	Małżeństw	Urodzeń: żywych	Urodzeń: martwych	Urodzeń: ogółem	Urodzeń: w tem nieślubne	Zgonów: ogółem	Zgonów: w tem niemowląt	Dyfterja	Odra i szkarlatyna	Koklusz krztusiec	Grypa	Tyfus	Gruźlica	Zapalenie płuc	Rak	Choroby organów oddech.	Organiczne cierp. serca udar serca	Udar mózgu	Wrodzona słabość do życia	Kurcze	Katar żołądka i kiszek	Zapalenie ślepej kiszki	Zapalenie nerek	Choroby porodu	Słabość starości	Nieszczęśliwe wypadki	Morderstwo, zabójstwo	Samobójstwo	Inne choroby	Przewyżka urodz. (Różnica między rubr. 3 i 7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1925 ogół.	718	3196	90	3286	357	1377	466	6	12	8	8	12	132	124	71	5	139	72	121	67	102	.	27	5	94	41	6	23	302	1819
1926 „	683	2891	101	2992	351	1670	554	10	41	2	19	13	209	199	78	19	129	85	173	87	127	2	32	8	134	47	11	18	227	1221
1927 „	744	2712	77	2789	321	1517	507	8	9	9	12	23	169	141	95	18	155	96	177	58	131	2	24	9	121	40	8	16	196	1195
1928 „	881	2816	69	2885	351	1674	507	8	7	6	17	17	191	169	91	25	174	80	162	64	151	2	31	11	146	49	9	17	247	1142
1929 „	925	2868	82	2950	379	1614	495	15	8	2	18	18	194	176	85	11	192	79	145	69	129	2	20	15	122	46	2	24	242	1254
I kwartał 1930	185	702	17	719	92	362	80	6	5	.	1	2	58	42	22	4	50	16	37	12	12	1	11	2	27	5	2	4	43	340
II „ 1930	191	724	12	736	94	412	142	4	1	1	2	2	40	57	17	6	48	25	42	24	27	.	6	6	39	10	1	3	51	312
lipiec 1930	60	227	1	228	37	112	38	1	.	.	2	1	15	10	2	1	8	7	12	5	11		3	1	12	3	2	1	15	115
sierpień 1930	66	252	1	253	23	136	43	3	.	.	1	.	16	5	12	3	16	9	11	7	14	.	4	3	6	4	1	1	20	116
wrzesień 1930	92	219	7	226	34	105	39	2	1	.	.	2	11	12	4	.	11	9	6	7	10	.	1	2	9	2		1	15	114

B. Miejscowy ruch ludności według policyjnych za- i odmeldowań:

Rok kwartał i miesiąc	PRZYPŁYW: Polaków	PRZYPŁYW: Niemców	PRZYPŁYW: Innych	PRZYPŁYW: Razem	ODPŁYW: Polaków	ODPŁYW: Niemców	ODPŁYW: Innych	ODPŁYW: Razem	Ludność Przypływ = + Odpływ = —	Przeprowadzki wewnątrz okręgu miasta (liczba rodzin)	W przemyśle, rzemiośle, handlu i w ruchu transport.: Przypływ	Odpływ	Różnica
1925 ogół.	13866	1009	291	15166	10062	1835	220	12117	+ 3049	17274	6205	5027	+ 1178
1926 „	11916	1003	230	13149	10624	1103	250	11977	+ 1172	20538	4898	4433	+ 465
1927 „	13906	1097	152	15155	12229	1189	187	13605	+ 1550	23131	5584	4776	+ 808
1928 „	15113	1233	348	16694	11350	1083	249	12682	+ 4012	11979	6753	4758	+ 1995
1929 „	14645	1299	148	16092	13526	1350	160	15036	+ 1056	11182	3794	3646	+ 148
I kwartał 1930	3200	285	105	3590	3811	286	160	4257	— 667	2728	850	1020	— 170
II „ 1930	3165	200	43	3408	3378	321	48	3747	— 339	2365	814	850	— 36
lipiec 1930	1180	88	17	1285	1402	128	80	1610	— 325	1212	327	443	— 116
sierpień 1930	936	76	39	1051	1088	72	67	1227	— 176	715	260	217	+ 43
wrzesień 1930	1462	117	20	1599	1433	98	22	1553	+ 46	900	468	462	+ 6

C. Liczba mieszkańców miasta Bydgoszczy z dnia 30. 9. 1930 r.:

Polaków	Niemców	Innych	Razem	w tem żydów
108 350	8 942	519	**117.811**	1.755
92,0%	7,6%	0,4%	—	1,5%

Bydgoszcz, dnia 31 października 1930 r.

URZĄD STATYSTYCZNY.